

Тирпейләхпә йңаңу юнашар тарацсә

Муркаш енре – республика конкурсө

Ударник хүсаләхри
В.А. Димитриева
техник-осеменатор.

Хәнасем
конкурс
важаттәнче.

«Кунти
тасаләхпа
тирпейләх
производство
никесе
пулнике хам
куспа курса
енентем», –
тере
сарайсемпе
паллашнә
май Вәрмар
районенчи
Л. Якимова
доярка.

организацийесене яратлә җарык
выльях ылтарах сутаси, яратлакпа
ёслесе продукци нумайрах иллеси,
вырәнта паха апат-симес хатерлес-
сина ўстересси пулнике паләртре.
Çак саамхасен конкурсан пётем ёнене
сәнләрәц, конкурса хутшәнкан
малтартамлә ёчченсен пултаруләх-
не хакларәц.

Республикәри чи хастар ёччен-
сен пултаруләхпә паллашасси икә-
куна тасаләх.

– «Ударник» хүсаләх ёч-хәләп-
пе паллашни пите вырәнлә пулч. Кун-
ти тасаләхпа тирпейләх производ-
ство никесе пулнике хам күспа курса
енентем. Тепеर ынан киләнчө
те шана карри кана пулсан, Йүс-
касисен фермисенче «çак пурсән ка-
папа» курма пулмарә. Çаканти тир-
пейләх кунта алә усса ёслеменни-
не ўирләтәрәц, – тере сарайсем-
пе паллашнә май Вәрмар районен-
чи Мичурин яч. хис. хүсаләхран
килнә Л. Якимова доярка (çак ёчре-
вәл 1976 ىولтанпа).

Конкурса хутшәнкансе хүса-
ләх ёб-хәләп паллаштарнә май
П. Давыдов конкурс тәллевә хүса-
ләхсем яратлә выльях ёрчется ен-
не мәнне ёсленине ыттисене кәтар-
таси, республикәри ял хүсаләх

министрилүү С. Павлов.

Конкурса хутшәнкансе хүса-
ләх ёб-хәләп паллаштарнә май
П. Давыдов конкурс тәллевә хүса-
ләхсем яратлә выльях ёрчется ен-
не мәнне ёсленине ыттисене кәтар-
таси, республикәри ял хүсаләх

Булакан пултаруләх

Ик тәнчере пурнатпär

Күн өтә та хәвеллә,
Түпере тәри сасси.
Пүрнәс, шутласан, илемлә
Пулмалла пек. Мән усси
Çак илемләхе курма та
Санән важат үк пулсан.
Ирхи сывлампа ништа та
Пулә тытса лармасан.

Ик тәнчере пурнатпär.
Пәрі – илемләх тәнчи.
Тар юхтарса талләнатпär,
Кү вәл – нушаләх тәнчи.
Емәр иртет күннән-çерен
Үкса пирки шутласа.
Мәншән халә ёс үкүйи
Пыраты пурнәсран тарса?

Анне яланах каланă:
Тәршса вәрен, тесе.
Аслä пүлүп туптанин
Кирлә ын пулас тесе.
Анчах вәренни халь темшән
Никама та кирлә мар.
Шалупа ёслекенсемшән
Пүрнәс չавах çämäl мар.

Пурнамашкән җарык
Кил-сүртне хәпартмалла.
Çав важаттарах ёслеп-күнен
Пур ёсе та тумалла.
Ялта сутса күн курмасан,
Канса ларма важат үк.
Сөт сутса халь пуйямасан,
Çер улмин та хаке үк.

«Екрем ойне ыраш акна,
Ыраш полчә поймаләх.
Тесе ёләкәрхе юрланә,
Халә ўсет «маянләх».
Җарык сене ёслекеншән
Ялта ёс вырән үк.
Çавән ынччен шутламашкән
Çүлти ынсан важат үк.

Тәнчене касса ёслеп-
Шеремет җарык сен.
Мускав таранах ёслеп-сөт,
Үркенмен Чавашесем.
Ик тәнчере пурнатпär,
Чан саамхан сүйи үк.
Сар хәвелшән саваннатпär,
Саваннамалли урәх үк.

Шурча Витали. 2010 ىул.

Врач канаш

Аллерги аптаратать пулсан

Сүркүннерен пүсласа
йыйәссемпе күрәсем, чечек
сүрләс пәтиччен
хәш-пәр ын аллерги
аптаратать. Сунас, ўт
кәбәтни, күсүль, манка
юхни – унан тән паллисем.
Çака сывлышра тәрлә
ўсен-тәрән тусан пул-
нипе сыханна. Уйрәмак
амбрози сүм күрәк чечек
ке ларни аллергипе апт-
ракансемшән сиенлә. Вәл
пирен ёр-шыва 60-меш
çулсанче Америкәран ту-
лапа пәрле килнә.

Кашни вырәнтах хайн
еве аллергие яракан
ўсен-тәрән ўсет. Пирен тә-
рәхра ҹаван пеккисен шү-
тәнчө хурән, ҹирек, тирек,
шәшк, каврәц тата вәре-
непе ѕака.

Чи малтанах аллергии
мәнле ўсен-тәрән пүсар-
нине сәнамалла, тупса па-
ләртмалла. Аллергишән
айәллине пәлсөн яна
аса-хаттарма та, сиплеме
те ѕамларх. Кана аллер-
голог врач ятарлә тәпчев-
сем ирттерсе паләртма
пулратать.

Аллерги важаттәнчө
хәш-пәрин пүс ыратни,
ўсләк, аплатланас кильмен-
ни тата ләпкә сывәрмани
те пулма пулратать. Çак
чечекләх важаттәнчө пәтиччен
прыть. Сәмсари нерв
вәбесем ҹибәлнәсеч,
ҹавапнах ын 50-60-шар
хут сунаслама та пул-
ратать. Сывлыш температу-
ри улшәнни, кирек мәнле
шәршә та сунаслантаратать.
Аллергин йәхрән йәха тата

бронхиаллә астма чирне
куяс туртам пур.
Чечек сүрнә важатта
аллергипе чирлесен сых-
ланас тесен мән тумалла-
ха?

Май килсөн ѕак тапхәр-
та вәрмана каймалла мар,
хәвеллә типе ҹанталакра
урاما тухассиши тә тә-
рәшмалла мар. Пүләми
чүречесене сайра хутра
үсмалла, нүрә татакла ус-
урса тирпей көртесине
таташах тумалла. Урама
тухас умән хәвелрен
хүтәлекен күсләх тажанна,
сәмса шәтәкесене ятарлә
суллә хуташсем сәрни
үәллә. Урамран көрсөн
вара тумтире улштар-
малла, ҹаванца имлән.
Ҫавара чүхени тата күса
сүса илни те вырәнлә.
Вайлә ҹумәр ҳыс-сән е ҹан-
талак сивәрех пулсан ал-
лергипе аптракансене
ҹамларах.

Ўсен-тәрән чечек сүрнә
важатта антигистаминал
препаратсемпесе ус-күрәр.
Тәрлә эмелсөм нумай,
сире кирлине вара вра-
ч сүйләс илме пуләш. Ал-
лергипе аптракансене эмел
күрәк-семпесе ас-хаттар-
мана сипленмелле. Çак чиртен
тәптих сываласси вара
эсир врача канашлани-
чен нумай килет. Сипленнә
ҳыс-сән аллергинчен тә-
мице сулләх хәтәлма пу-
латать.

С. ГУСАК,
Муркаши тәп
больници
отоларинголог врачи

Айшток

Муркашра – Республика Кубок

2006 ىولтанпа Чаваш Республикинче спортан сенә
тәсә – айшток – пәрремеш утамсем тума тыйтәннә.
Кәске важат хүшшинчө 100 ытла ынпа интереслес-
се кайна. Республикари спортсменсем вара Рацәйен
пәрлештернә командине кәмә ти тивәнчә. Ку таран-
чен Чаваш енре айшток енәне чемпионсөн тупса па-
ләртассипе республикан ви-
сә әмәртәвә иртнә ёнте.

Çак спорта вайларах атлантара, унпа тәлләрх
паллаштарас тата ынсын хүшшинчө сарас тәлләвеп
вара кাশал Чаваш ен Кубокне ирттерме паләртә.
Пәрремеш суллахи ус-әмәртә июнен 19-мешенче Мур-
кашра пулать. Ана Республика күнне халалланә. Әмәр-
тава 56 спортсмен килсе ситмелли паллә.

Арсынсемпесе хәрәрәмсөн командисем уйрәммән
әмәртәсәц. Сәмәрәксен команди вара яшсемпесе хәрсөн-
чен та-ратать. Пур командада та 4-шар ын пулмалла.

Куракансем валли ятарлә турнир ирттересе. Мур-
кашра иртекен әмәртәвә килсе курма ваксәр.

Чувашэнерго напоминает

УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ
ЧУВАШСКОЙ РЕСПУБЛИКИ!

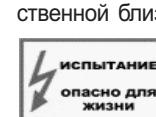
В период летних каникул дети часто находятся без
присмотра взрослых.

Филиал ОАО «МРСК Волги» – «Чувашэнерго» убедительно
просит постоянно напоминать детям об опасности, которую не-
сет в себе электросетевое оборудование:

- не позволяйте детям проникать в трансформаторные под-
станции и силовые щитки;

- запрещайте прикасаться к провисшим или лежащим на
земле проводам. Приучайте сообщать о замеченных повреж-
дениях взрослым;

- научите детей обращать внимание на предупреждающие
знаки и быть предельно внимательными, находясь в непосред-
ственной близости от действующих энергообъектов;

- не позволяйте детям влезать на опоры ЛЭП и крыши до-
мов, вблизи которых проходят линии электропередач.

Просим Вас контролировать нахождение
детей вблизи действующего электрооборудования.

Если вы заметили какие-либо неисправности
в электрических сетях, звоните по телефонам:

Северное производственное отделение 8 (8352) 56-29-73.

Южное производственное отделение 8 (8353) 2-14-74.

Алатырское производственное отделение 8 (83531) 2-33-89.

